

Províncies un mes. 0·25 Ptas.
Estranger un any 6·00 "
Número corrent. 0·05 cents
No retornam els originals.

Direcció y Redacció: Arabí 6-pral.

Buzón: Kiosko, A. Cabrices.—Cert.

Domicili de «Es Masclé Ros»
EUREKA: Consejo de Ciento 336
BARCELONA

Anunci a n'es FOCH Y FUM.

(Per setmanes y amb variació)	
Plana entera (prosa o vers).	100 Ptas.
id. mitja	60 >
id. cuarta part.	35 >
Versos de 10 retxes, «décima»	2 >
id. 5 id. «quintilla»	1 >

Amb presa CINCH centims per paraula.

(Tirada: 4000 exemplars)

Setmanari bilingüe inimich de ses penes y amich d'es bon humó

Impresiones de mi destierro

¡Oh la Prensa Mallorquina!

Mallorca sigue siendo Mallorca, y será Mallorca mientras los mallorquines no se ausenten de este rutinario mallorquinismo cuya mallorquinización cuidan de conservar los mallorquines que ven en Mallorca la tapadera de sus trapacerías, con la cual cubren sus fechorías, y, en ebullición sus consecutivos martingalas, no salen de la olla en que hierven o sea del tintero de la Prensa Grande, *imparcial e independiente*, pues que estos son los *mamones* quienes se nutren en la *mamelia* del potentado cacique, al cual están subordinados pues que de él depende la vida de ambos diarios, cuyos propietarios tienen *flacos* por donde pudiera el *amo, dueño y señor* de la Isla, entorpecerles su naciente desarrollo, que aunque fuera de la Ley estén, no dejan de proporcionarles respetables beneficios.

Vemos todos los días en la prensa diaria mallorquina, *notas del carnet* en las que se nos notifica que D. Fulano de Tal ha salido para el puerto de H., que D. Fulano ha embarcado para el de Z., que D. Mengano ha marchado hacia el de X., mas ninguno de ellos se ha enterado de que el día 11 del corriente saliera para Barcelona el que escribe, con destino al destierro que hale sido impuesto por el Tribunal de Justicia a instancias del injuriado D. Juan March y Ordinas (a) Verga, natural de la Villa de Santa Margarita que habita en la calle de San Miguel esquina a la de Carrión en la Ciudad de Palma de Mallorca Provincia de Baleares. (¿Quieren mas detalles?) Ninguno de dichos diarios se ha dado cuenta de mi salida para esta y es extraño habiéndolo publicado la prensa catalana casi en su totalidad, cuyos correspondentes en Palma (según las firmas Piña, Viñes, etc. etc.) son periodistas de casa en los diarios independientes que a tan bajo relieve ponen el sentido común y la ilustración de nuestra amada Roquetia, tildada merecidamente por quien no se ha hospitalizado en ella, de roca salvaje, piedra ignorada, isla rezagada y demás apócrifos títulos, los cuales no quiero mencionar, pues que solo al pensarlo se enrojece mi semblante y críspase de rabia mis puños solo al recordar que por culpa de unos pocos, es Mallorca la vergüenza de unos muchos, que por no disponer de un solo periódico diario que defienda legalmente y con altura los derechos mallorquines e inserte sin miras de ninguna especie los asuntos acaecidos, hayamos de quedarnos rezagados a grado tan mezquino, que la Isla de Mallorca, admirada por sus bellezas ante la vista del imparcial turista, sea el *acabose* ante la ridiculez periodística supeditada al antojo del vil cacique.

No ansiaba, no anhelaba, que dedicaran columnas enteras a mi partida, pues que Mallorca, con mi marcha nada ha perdido, pero si era de actualidad y adecuado a la información diaria periodística, publicar mi salida para el destierro; es un acto judicial, de actualidad, de interés público, pero no se insertó, quizá para no despertar la opinión o por miedo a ser regañados por el *superior*.

Poco me importa que lo hayan o no publicado, mas yo con esta *hojita de calendario* que reparto semanalmente, (FOCH Y FUM,) sabré pregonar repetidas veces, que la *Prensa Grande Imparcial e Independiente*, sirve tan solo para *endosarnos* fábulas como las del aeroplano francés que se detuvo sobre Marratxí para interviuvar con el redactor de «La Ultima Hora», la visita del ex-Kaiser de Alemania al Arenal y demás novedades indigestas de las que uno, por mas traga-bolas que sea, no se las traga.

Miau!

JORGE MARTÍ ROSELLÓ,

Barcelona Junio 1919.

MISIVA

Sr. D. Es Masclé Ros resident a Barcelona per causa d'una persona. (¿Que dich?) d'un tipo asquerós. Sabràs que vati repasá s'anunci aquell qu'hey havia recomenant fàssa via qui et deu, en so liquidá. Ja saps tu que jo sempre obr amb so có demunt sa mà y apostà et viu avisà que lo qu'es disaptes cobr, heu repertesch; 5 pessetes an es pobre caga-niu de canostra y ell ma diu que troba que son poquetes. Llevó 3 a n'es nebó de sa meua pobre tia ja que's hem demanaria en que'm morigués y tot. Dues mes a n'es fiol d'es meu estimat padri, ja que no puch negarli res de tot lo quant ell vol. Tres an es cosi d'un fiy d'un jermanet de mumare, pues d'ell no vuy mala cara porque.... vaje, l'apreciy. Dues a s'anemorat de sa meua guapa atlota porque hem que no's cap cabota ma pot deixá mal parat. Per jo sols ma quet la resta porque, com no t'es extrañ, a mi hem grada un dia amb l'any anà a veure qualquè festa. Ja veus qu'en tants de forats que a mi m'es precis tapá, es teu l'heure de deixá per mes tard. (!Quins desbarats!) Creuamé que ta pagaré es mateix dia que puga, mes no'm tractis de l'humuga qu'es pagá may, ma ve be.

CLARE-T.

¡Lo que son ses coses!

Avuy en dia ja no es poren fiá de res. Una dona, sap set punts mes que el Dimoni. Vos casau amb una *toissa* que sembla duga mes carn que un *Veraguá* y cuant s'ha llevades ses caderes postisses, es coixinets de dins es corsé, sa parruca y es cotó de dins ses calses que li fan gruixades ses pantorrillas, vos resta un popet mosquit y si li llevau es *colorete* d'es morros y es crostaparat de polvos, ni una calavera repugna tant.

Es besá una atlota sense que sa sogra s'hen temia es imposible, porque *las huellas* vos quedan marcadas a n'es morros siá de *colorete* o polvos de patata y hasta de moneyato.

Aquests postisos y compostures, s'altre dia foren causa d'es divorci entre Doña Coloma y el Señor Damiá.

Doña Coloma es una gran clienta de sa Perfumería Inglesa y ja que allá tot sa fá a l'Inglesia y ets Inglesos tenen per acostum no pagá lo que deuen Doña Coloma *ingleseta*.

S'han anaren a dormi Doña Coloma y el Señor Damiá. Ensuma que ensuma, Doña Coloma notá que es seu seño feya oló de «Paupaley» (una esencia que sa señora sa posa.)

—Com axi fas aquesta oló Damiá?
—Veurás.... he anat a ca es barbé y.....
—A ca's barbé no posen «Paupaley».
—Idó no comprehench d'hont heu puga havé agafat.
—A Mallorca casi ningú n'emplea.
—Essent axi pots estar tranquila.
—Tu t'has aferrat amb cualca famella.
—Coloma!....
—Damiá!....

—Vol di a sa meua edad trobes que....

—Ah farsante! Ja t'hi he atrapat! ¡Eulari! (Aqui puja sa criada que está mes vermea que una tomàtica madura.)

—¿Que mána sefiora?

—Meam arrembet. (Ensumantle) ¿Com axi t'has posat «Paupaley» de sa meua botella?

—Es seño m'ha donat permís.

—Vol di es seño t'ha donat permís? T'assegur que rebrás.

—No sefiora que ja he rebut.

—Ja heu vetj ja; ell aquest estupit fa una pudó de «Paupaley», que de mitja hora lluñy s'endevina que ha paupat sense anà a n'es cine. Demá es divorjo, demá, y la setmana qui vé seré casada amb aquell municipal mostefut que perdé ses *alegries* d'una potada d'un mul cuant feya es servici y axi al menos podré está tranquila de que ningú sa serveix de ses meues eines, milló dit de ses d'es meu homo. ¡Demá es divorjo! ¡Es divorjo! Ja es de rahó. ¡Es divorjo!

Y Don Damiá ben verme
sa mirava sa criada
diguent:—Ja no heyá remey,
per causa d'es «Paupaley»
s'han temut que t'he paupada.

CAP VERJO.

Barcelona Juny 1919.

D'INCA

Carta uberta d'es BARBÓ Inquiero a n'el seu milló amich Jordi Martí (a) MASCLE ROS, propietari, col·laborador y ex-Directò d'es populà FOCH Y FUM setmanari CANTOR DE VERDADES.

¡Salud y forsa benvolgut ROSSET admirasió de tirios y troyanos!! Enterat p'és setmanari de vostra residència y grata estansi a la Ciudad Condal celebraré no desmayeu y, cumplint vostres promeses, no mos deixeu sense vostro articlet semanal en qui, sa gran massa de desenganats tenim sa vista fitsa.

Be es veritat que considerable distansi prive nos tres entrevistes, si be es de esperá no quedin interrumides nos tres comunicacions siga per carta, telegrama o per telefonemes de SOTORRANI.

¿Estam entesos? No sia cosa que vostros negocis y conquistes privin a mils de lectòs FOCH Y FUM FILS de saboreá vostra agradable sàtira. Cantau clà y llampant-ses veritats (cosa que no volen los llanuts) y no desmayeu; tirau avant que tot te fi y los ravells tornen robusts uyastres.

Salud, salud y mes salud.

LLORENS BELTRÁN (Barbó y Barbé.)

NOTA: Recuerdos a n'en TOFOL COLÓM, y a cuants per nostra roqueta s'interesin.

ALTRA: Los asuntos de nostra Casa Consistorial sa troben en calma; sa diu que algú s'ha mudada sa camia (politicament parlant) pero a mi, tanto se me dà, lo que si es cert tenim novament entre noltros es Señor executò, y son varios los Señors Concejals qui no han pagat; suposa que fan es damés.

BARBÓ.

ESTELLICÓNS

Conversa Santañinera

—¿Que no lletjires FOCH Y FUM de s'altra setmana?

—No. ¿Qu'hey havia res d'importanci?

—Un glosat de sa Llavanera qu'está de lo mes be dedicat a las camelias rubias.

—¿Y qu'hey havia de tot y molt?

—De tot y poch.... Figuré que hasta ses Il·lustratres sa pensaven qu'hey hauria s'anà a Consolació y a Palma y sa quedaren en ses ganes.

—¿Y que les passá?

—Que com sa costum d'es poble es s'anà a peu o colcant a fé sa visita a la Mare de Déu de Consolació,

elles aprofitaren s'ocasió d'un jove que fe una carretada d'aquest *famellum*. —En qui heu vengudes?—les demanaren y elles deyen: —En Roig tira avuy y a devant en Roig, na Rotja. ¡Quina gracia! Amb això tractaren d'anà a Ciutat y trobantsé sense dobbés consultaren de fe una reunió donant esplicacions de lo que son ses familles (1) y en efecte feren una volteta per allà dedins y conseguiren lo qu'esperaven.

—Bona per muyá!

Noltros dos.

Per cosí y per fe calsa

Máquines molt reforzades com no n'heu vista ninguna ven sa tenda La Fortuna. Son marcas acreditades que es venen garantizadas y amb les cuales ses famelletes hey fan ripunts y bastetes lo mes ben fet que es coneix y a mes allá s'adquiix eix tot per molt pocas pessetes.

De Manacó

Per aquí ja está en moda sa profecía de Sant Vicenç Ferré y ses fadrines van a sercà es fadrins. N'hi ha una molt fogosa que pretén de cames primes y es llàstima que s'assembla a n'aquell rey que li hagueren d'escapsá es nás perque de tant gros qu'el tenia no li cabia a dins ses monedes. Aquesta cuant veu que no n'agafa cap s'en va p'es mostradós y s'altre dia fins y tot s'encapritxá d'un soldat.

Rosseta, alerta a n'es dale que te crió que no hey heurá cadireta ui barreró.

Un qu'heu sap.

Don Pedro Ferrer Gisbert (a) Prensa, servint de Cicerone a n'ets sportmens (a cualsevol cosa li diuen *sport*) D. Juan March Servera y Don Martí Pou Roselló, ha partit por los antiguos frentes de batalla.

Son ganes de qu'Es Masclle Ros haje d'escriure sa tercera part de ses *hazañas d'en Vergueta* y en Maga-Cantóns.

N'Obradó a una de ses derreres sesions fe es gran elogi d'en Weyler el cunero.

A n'es de Cuba li deyen:

Este gallo que no canta

algo tiene en la garganta.

Aquí es el revés, cuant n'Obradó canta, hay gato encerrado.

Calsat archisuperió

De profit y resultat son ses sebates aquellas que ven sa tenda Estarellas a un preu d'el tot moderat, Creismé que és es seu calsat d'aquell de primera bona tant per homo com per dóna y essent material de lley no el veis may que torni vey tant si plou, fa llamps o trona

Reclams

Es Corresponsal de Felanitx suplica a s'autó d'aquell escrit sobre dos enamorats que sa daven besades d'enterrats, o sia de demunt un terrat, que si vol que publiquem datos concrets mostri cara, de lo contrari fárem en so memorial *lo que no puede decirse*.

Sa mateixa advertencia te que fe a n'es qui denunciá es cás estupendo d'aquell senyo de per s'Arraval que sorprengué sa señora en tres mascles *in-fragantis*. Encara que s'escandol fos tan gros com diu necesitám pels y señals.

De Lorient (France) fan a sobre a l'amo d'es Grand Restaurant de la Source (un Reconé de s'Arracó) que si no entrega *ipso facto* ses cartes que te entretengudes y no són seues o dona declaracions verbals d'es paradero d'elles, li treurán ses paparrusques que son moltes y mal repartides.

De Campanet

A Campanet na passen que passen de retxa. Nada menos que dues *polles* sa provaren a veure quina d'elles mudaria s'aigo a n'es canari tirant es rov mes alluñ.

Quina d'ellas sabé fe es brolladó en més curva no hu sabém.

Tantsols sabém qu'en tal trassa s'hompares les va trobá y deya garrot en mà, ja hu tornarás fé, brutassa!

Per noltros poreu repetí sa sort ja que, ben mirat no fan mal a ningú.

(2) Llibre publicat p Es Masclle Ros.

Colón 68

Sindicato 116

PINTÓ

Bons Ayres

D'Artá, y publicat avuy per havé fet tart s'altre setmana.

Sa festa de Sant Antoni va essé de piñol vermay. Es disapte paseitz de carrossa en sos seus arreus y música. De bon matí capta general, cosa indisponible en festes d'iglesi, sermó de gust, corregudes de cintes y una colosal verbena. S'amolla un globo (peix), que a n'es deu pams de nadà a dins s'inmuniitat sa calà foch, un altre que va essé un *non plus ultra* y un terç en forma d'ase que no volgué volà per alló de qu'ets artançhs no poguessin di que havien vist volà ases. Es fochs artificials moderns varen essé un desastre.

Sa Tòmbola va essé una vertadera explotació ja qu'estaven ben a la vista ets objectes qu'entregaven ses verdaroles a camví d'un billet que costava sa f. ioleira d'un real a n'es llanuts que los enganaven com a chinoss. Y elles mesclades en sos frare Pereixen aquells catalans que a devant sa caseta criden: *¡A real la piza, señores!*

Mirau es punt de cultura que calsen aquestes *Es-tropojosas d'Artá* que muien es dobbés d'els ignorant y pobres d'esperit per engreixá es qui viuen esquena dreta enganant ei mon....

Repelenca.

Plaça de Sant Antoni N.º 8

En Tomeu Gay es pintó a Barcelona ha vengut per dursén de tot coló pintura de la milló. ¡Sempre bon gust ha tengut!

Servici telegràfic d'ara

Pont d'Inca—Juñy 1919—FOCH Y FUM—Bregues, coses grosses, homos y dones s'aferren, cubre-polvos nous. ¡No heu sabrá ningú!

En Llopis.

Indioteria—Juñy 1919—Na Ferrá te massa presa. Tres cuatre una. Carabasses van barato. Poren nadà, magristes. J'han tornarém parlà d'asseguts.

Tres cuatre una.

Viudes y bovés

¡Caragols! ¡Caragolets menja que a tothom agrada! Hey van enamoradets y allá amb aquells bañudets fan sa gran caragolada.

Entrevistes en so desterrat

D. Nicolau Bonnín, distinjít sportman y homo de pés que ma convidá a pegá unes cuantes paxades a s'Hotel Peninsular, D. Francisco Bosch llarg y prim parent de... tots es de sa seua familia, D. Josep J. Pomar entusiasta *gallerero* (no heu dich perque dugui gallera, ni perque hen pégui, ni perque hen menjí, sinó perque era colaboradó d'es setmanari *«Es Gallet»*), D. Guiem Palmer Iberio catalinero qui per mes que sia *tocayo* d'el ex-Kaiser d'Alemanya, no es parent seu, D. Llorens Salas, catalinero, calderero, foquifumero saragatero y tot lo que acaba amb ero com es are botifarria, D. Jordi de Son Salas pontdinguero actual y futur capitá de *navio*, es populi Bartomeu Gay pintó de carros y carretóns que segóns es FOCH Y FUM heu fa amb bones condicions.

Agrahit de tots, queda a sa vostra disposició aquest humil servidó que sovint versos esverga y, en que no sia senyo es vahimat de D. Juan Verga.

De Sa Creu Vermeya

Tenim disgusts grossos d'ensà que per aquí si han establits pont d'inqués.

Na tenim dos que sembraren a mitjes y a s' hora d'es segà si no hey va havé una *ecatombe* va essé gracies a n'es ferre, qu'es homo diplomàtic. Nada menos que un d'ells manetjava una aixada y cridava en mes való qu'en Prim.

¡Pajesos y ciutadans!

Tant pajés com ciutadá que vulga menjá segu a sa Fonda d'el Perú molt sovint hey sol aná, pues sa serveix bon menjá ja que un cuiné de primera no es queda may enderrera y aquest cuiné Peruano per tot allá hont echa mano fa un trebay que fa menjera

—Acostet y ta faré un solch.—Y diguent aixó foja per po de ses tòrnes.

Per paga sa tracta de gent de pondonor y sinó escolta aquest dato qu'heu confirma. S'altre vespre un d'es dos fe tart al domicilio conyugal y, quant sa presentava en so *cangüelo* consiguent, a s'instant de d'bon vespre es xoqui de sa dona li fe perdre sa paraula y li posà es morros de pastarol.

Cuant contaren la feta a l'amo'n Ratoli aquest va exclamá:

—¿Que ses dones peguen mormies? ¡Jesús qu'estich de content!

Ja puch cridá de valent:

Aproposit son... *los hombres*.

Y si aixó no es vers, es veritat.

Xim.

Per combatí sa caló

—*Oh caló fastidiosa que apretes y no tens calma!*

—*No sap que ha de fer señora?* S'hen vaja a La Protecció es cinc mes fresch de Palma.

De Son Servera

A n'es nostre poble sa desitja instituy depresa y a correnços un Centro de Luisos.

Veijent qu'es negoci no anava en popa sa cloveya s'encame lá a demunt sa trona d'ipost a jugarses es detré misto (que per cert no sa va encendrà y exclama:

—Ja son vint socios y si s'apunten es qui na tenen ganes pasarán d'es número 100.

Y l'home diu qu'es qu'estan empagairats y es poble troba qu'es que n'on tenen ganes de caure dins es flets y foris.

Son vint zeh? y d'es vint n'hi ha deu que son mes innocents que un devantal de matanses y deu mes desgraciats que un sant de guix. Sobretot es qui l'han fet president sa diu que ha acceptat es càrrec tot perque vol fe ets amores a una rata de sacrissia que nom Francisca y va endolada.

Juan Morón estás perdut si no mudes de pensá, si es qu'heu fas per festetja dirás joli m'hi ha caigut!

En Clemxe.

De Buñola

Diumenge passat, pesetjantmos jo y es meu compàrro, mes tranquils qu'en Panxeta verem dues famelies que s'entretenien prenguent es pel. Per prudèci no amollarem a sa bomba, que ja estava a punt d'esclatá, tenguent una mica de dignitat mes qu'elles. ¡Per paga mos coneixém!

Alerta, ninetes, que si agaf ses estisores vos quedareu como el *Gallo de Morón, sin plumas y caereando*.

Jovenetes estufades d'es carré de Sant Mateu, tendreu, no vos sapi gren, bastantes foch y fumades.

Es Cabo Bufot.

NOTA: Queda foch colgat per la setmana qui vé.

De Felanitx

Per devés es Carré de ses Eres hey haunes cuantes persones molt nobles, (o *mables*, com diu en Pitarrà les cuales sa presenten a manera de defensos d'uns asunts molt delicats y tant trancadissos com son es de nines menos d'edat.

Mes valdría que cada un d'aquests personatges, en conjunt o per separat, sa cuidassen d'ets assunts propis de su sexo, lo cual, a n'es pareixe los estaría milló. Per exemple, sa podrien cuidá de que p'ets seu *frontispicio* no hi sortisen unes defenses competidores de ses d'es miures y uns d'ells, particularment ha de procurá, quant sa presenti a devant un tribunal es du es papés nets y esterrieguesats.

—oni, Andreu y Baltasar heu de decàrre milló que ja veis que poch vos costa. ¡No voldrieu que a cavostra vos fessen aquest favo!

Un qu'hey era.

Endevinaya setmana!

El posen ben estirat tant de dia com de nit ben esmitx dins es forat y en que sech l'hajen posat cuant el treuen es homit.

—Sa solució la setmana qui vé.

Solució de s'endevinaya passada: *Un manguito*.

NOTA

Per satisfe es nostros Corresponsals y colabordors, la setmana qui vé es número constará de CUATRE PLANES.